

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 209/04-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. júna 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. B., M., zastúpeného advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 93/2004 z 29. apríla 2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. mája 2004 doručená sťažnosť Ing. J. B., M., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na ochranu majetku

zaručeného v čl. 20 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obo 93/2004 z 29. apríla 2004.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa a pripojených príloh vyplývajú nasledovné rozhodujúce skutočnosti.

Najvyšší súd ako odvolací súd uznesením sp. zn. 5 Obo 93/2004 z 29. apríla 2004 potvrdil uznesenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorým bol vyhlásený konkurz na majetok sťažovateľa. Podľa sťažovateľa krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že on ako dlžník nedisponuje prostriedkami, ktoré mu umožňujú bez zbytočného odkladu uhrádzať splatné pohľadávky veriteľov, čím boli naplnené podmienky na vyhlásenie konkurzu. Napriek návrhom sťažovateľa na vykonanie viacerých dôkazov a jeho námietkam voči nelogickým záverom predbežného správcu všeobecnej súdy (tak krajský, ako aj najvyšší súd) týmto námietkam nevyhoveli, ani im dokonca nevenovali žiadnu pozornosť a tento svoj postup nijakým spôsobom neodôvodnili. Sťažovateľ argumentuje tým, že takýmto postupom sa do uznesenia najvyššieho súdu dostali nesprávne alebo rozporuplné údaje a skutočnosti.

Sťažovateľ sa domnieva, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu sa zasiahlo do jeho práv podľa čl. 20 ústavy, lebo sa ním dočasne obmedzujú jeho vlastnícke práva, konkrétne tá ich zložka, ktorá spočíva v dispozícii s majetkom. V súvislosti s uvedeným taktiež namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože všeobecný súd jeho dôkazným návrhom nevyhoveli bez toho, že by to akýmkoľvek spôsobom odôvodnil. Podľa sťažovateľa sa všeobecný súd nevysporiadal s jeho právnou argumentáciou a svoj výsledný právny názor o insolventnosti riadne nezdôvodnil. Preto povrchné a všeobecné odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu nepovažuje za súladné s ústavným poriadkom Slovenskej republiky. Poukázal pritom aj na nesúlad súdom prijatých právnych záverov s vykonanými skutkovými zisteniami vo veci.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6. ods. 1 dohovoru, ako aj jeho práva na

ochranu majetku zaručeného v čl. 20 ústavy, zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 93/2004 z 29. apríla 2004 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 20 miliónov Sk a doteraz nevyčíslené trovy konania.

Podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ rovnako navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 93/2004 z 29. apríla 2004 až do rozhodnutia ústavného súdu o tejto sťažnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti a z pripojených rozhodnutí vyplýva, že podaním doručeným krajskému súdu 15. apríla 2002 navrhol Fond národného majetku Slovenskej republiky (ďalej len

„fond národného majetku“) ako veriteľ vyhlásiť konkurz na majetok dlžníka Ing. J. B.. Veriteľ svoj návrh odôvodnil tým, že voči dlžníkovi vykazuje splatné pohľadávky v celkovej výške 20 606 470 Sk z obchodných záväzkových vzťahov. Insolvenciu dlžníka v návrhu preukázal aj existenciou jeho ďalších veriteľov.

Krajský súd uznesením sp. zn. 6 K 32/02 z 11. marca 2004 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka – sťažovateľa a za správcu konkurznej podstaty ustanovil JUDr. A. S., advokáta, B. Zároveň súd vyzval všetkých veriteľov na prihlásenie všetkých nárokov.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol, že z účtovných dokladov doložených k správe predbežného správcu zistil, že podľa súvahy k 31. decembru 2001 bol dlžník v úpadku aj v dôsledku predĺženia, keďže jeho vlastné imanie vykazovalo zápornú hodnotu.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie.

Najvyšší súd prerokoval vec v zmysle ustanovenia § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania a po jej preskúmaní dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľa nie je dôvodné. Preto uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 K 32/02 z 11. marca 2004 potvrdil. Najvyšší súd mal za preukázané existenciu splatných pohľadávok voči dlžníkovi vo výške 20 606 470 Sk, existenciu jeho ďalších veriteľov ako aj stav predĺženia dlžníka. Vychádzajúc z predložených dôkazov, ako aj zo správy predbežného správcu preto konštatoval splnenie podmienok pre vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka.

Krajský súd v nadväznosti na to uznesením sp. zn. 6 K 32/02 z 13. mája 2004 nariadil prieskumné pojednávanie vo veci a zvolal schôdzu konkurzných veriteľov.

Začatie konkurzného konania je podmienené podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu, ktorý je podľa § 4 ods. 1 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“) oprávnený podať sám

dlžník, jeho veriteľ, likvidátor právnickej osoby alebo ďalšia osoba, ak to ustanovuje osobitný zákon.

Ak návrh podáva veriteľ, musí v ňom okrem všeobecných náležitostí podania uviesť okolnosti nasvedčujúce úpadku dlžníka v zmysle § 1 ods. 2 a 3 zákona, označiť ďalšieho veriteľa a doložiť svoju pohľadávku voči dlžníkovi, čím zároveň osvedčuje svoje oprávnenie na podanie návrhu (tzv. procesné konkurzné právo). Pritom existencia navrhovateľovej pohľadávky voči dlžníkovi musí byť zo skutočností uvedených v návrhu do takej miery pravdepodobná, že o nej nemožno pochybovať. Takéto doloženie pohľadávky s dôsledkom, že súd nemá pochybovať o jej existencii, je dôležité jednak z hľadiska naplnenia obsahovej náležitosti návrhu a jednak vzhľadom na skutočnosť, že sporná pohľadávka nezakladá aktívnu legitimáciu navrhovateľa na podanie návrhu (pričom účelom konkurzného konania nie je zisťovanie existencie spornej pohľadávky, napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 49/2000 a sp. zn. 4 Obo 159/2001).

Podľa § 66e ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní na konkurz sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Z ustanovenia § 13 ods. 1 citovaného zákona, ktoré upravuje vyhlásenie konkurzu, vyplýva, že o vyhlásení konkurzu rozhodne súd uznesením, ktoré musí obsahovať odôvodnenie. Hoci náležitosti odôvodnenia tento zákon bližšie neustanovuje, najvyšší súd v tejto súvislosti už judikoval, že aj na rozhodnutie o vyhlásení konkurzu sa vzťahuje ustanovenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, takže z jeho odôvodnenia by malo byť zrejmé, o ktoré dôkazy oprel súd svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 261/98).

Zisťovanie hmotnoprávných predpokladov ustanovených v § 1 ods. 2 a 3 zákona o konkurze a vyrovnaní prináleží súdu. Pred rozhodnutím o návrhu na vyhlásenie konkurzu musí súd skúmať, či sú splnené podmienky vyhlásenia konkurzu. Konkurz môže byť na majetok dlžníka vyhlásený, ak je dlžník v úpadku. Dlžník je v úpadku, ak má viacej veriteľov a nie je schopný 30 dní po lehote splatnosti (v znení zákona č. 328/1991 Zb. účinnom pred 1. februárom 2001 „po dlhšiu dobu“) plniť svoje záväzky (§ 1 ods. 2 zákona

o konkurze a vyrovnaní). Dlužník je v úpadku aj vtedy, ak je predĺžený (§ 1 ods. 3 cit. zákona). V obidvoch prípadoch ide o stav objektívny a pri skúmaní, či sú splnené podmienky na vyhlásenie konkurzu je bez významu dôvod a spôsob, akým sa dlžník do stavu úpadku dostal. Nie je preto rozhodujúce, či úpadok je dôsledkom činnosti úpadcu majúcom pôvod v jeho hospodárení, či je výsledkom viac–menej objektívnych udalostí (situácia na trhu) alebo či k nemu viedla činnosť tretích osôb spočívajúca prípadne aj v protiprávnom konaní (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 19/2002 z 23. apríla 2002).

V okolnostiach prípadu krajský súd a ani najvyšší súd nemal pochybnosti o úpadku sťažovateľa tak v dôsledku insolventnosti, ako aj v dôsledku jeho predĺženia a svoje zistenia podložil preukázanými pohľadávkami voči dlžníkovi, ďalšími veriteľmi dlžníka, ako aj rozsahom jeho predĺženia vyplývajúceho z účtovnej súvahy.

Účelom konkurzného konania je usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorý je v úpadku (§ 1 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní). Z tohto procesnoprávneho postavenia dlžníka a účelu konkurzného konania vychádzal ústavný súd pri skúmaní, či napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je alebo nie je v príčinnej súvislosti s porušením označených základných práv sťažovateľa. Postavenie dlžníka ako úpadcu a účel (povaha) konkurzného konania majú totiž zásadný vplyv na rozsah, obsah a kvalitu garantovania základných práv procesného charakteru podľa čl. 46 až 50 ústavy.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v konaní o návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka je aj právo dlžníka na to, aby príslušný súd (v tomto prípade najvyšší súd ako odvolací súd) svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu, zrozumiteľne a jasne odôvodnil a vyrovnal sa s námietkami uplatnenými v opravnom prostriedku.

Sťažovateľ tvrdil, že najvyšší súd ako odvolací súd porušil jeho základné právo na spravodlivý proces, pretože v odôvodnení svojho rozhodnutia nereagoval na žiadnu z jeho odvolacích námietok.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadruje to aj znenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok odvolacieho súdu (§ 211 Občianskeho súdneho poriadku). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03).

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia najvyššieho súdu a tvrdým porušením základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces.

Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým potvrdil vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľa ako dlžníka, vyplýva, že dôvody v ňom uvedené sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných procesných noriem. Rozhodnutie krajského súdu aj najvyššieho súdu nevykazujú znaky svojvôle, neobsahujú odlišné hodnotenia dôkazov a právne závery, oba súdy svoje rozhodnutia odôvodnili na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03). Preto ústavný súd uzavrel, že najvyšší súd takým rozhodnutím nemohol

vôbec porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v rozsahu, aký namietal sťažovateľ.

Ústavný súd vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli z predloženého rozhodnutia najvyššieho súdu, z právnych východísk a záverov odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu namietaného porušenia základných práv, t. j. aj v rozsahu tvrdení o porušení práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 20 ústavy. Z tohto dôvodu ústavný súd už nerozhodoval ani o návrhu sťažovateľa, ktorým sa domáhal odkladu vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, jeho zrušenia a priznania primeraného finančného zadosťučinenia.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2004